

INTERJÚ GÖDÖR ATTILÁVAL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy egy osztályfőnöki óra vagy történelemóra keretében méltó módon emlékezzen meg az 1956-os forradalomról, valamint azokról, akik akár az események után, a szovjet intervenciót követően külföldre távoztak. Feldolgozását elsősorban gimnázium felsőbb évfolyamain évfolyamán ajánljuk, de az általános iskola 8. osztályos tanulóknak is hasznos lehet. A témakör lehetőséget ad az érvelő vitára, az események több nézőpontú, emberléptékű megközelítésére. A tanóra elsősorban a személyes motivációra, érzésekre, dilemmákra helyezi a hangsúlyt. A feladat nem időigényes (nagyjából fél óra, bár sok minden függ az adott tanulócsoporthoz vagy osztály érzékenységétől, motivációs fokától). Jó óraszervezéssel a feldolgozás egy része házi feladat formájában történik, s a diákokat a legújabb kommunikációs és digitális eszközök használatára sarkalja.

Elsősorban **történelemórának** ideális, de erkölcsstan/etika órákon is alkalmazható.

Nevelési célok: Felismeri, hogy a XX. században a két totalitárius diktatúra miképpen és milyen áldozatok árán alakította a világot, és benne Magyarország sorsát. Megismeri a kommunista diktatúrák embertelenségét, az ebből fakadó elnyomás, az alacsony életszínvonal jellegzetességeit, a vasfüggöny mögötti bezártság képtelen világát. Ismeretek merít az akkor élt emberek visszaemlékezéseiből, valamint a vonatkozó múzeumok anyagából (például Memento Park). Véleményt fogalmaz meg, melyet képes vitában képviselni. A tanuló családtagjain, illetve túlélők beszámolóin keresztül tájékozódik a megélt és megírt történelem különbözőségeiről.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Fogalmak: népbíróságok, pártállam, ÁVH, tömegpropaganda, forradalom

Személyek: Rákosi Mátyás, Nagy Imre, Kádár János.

Topográfia: Budapest, Amerikai Egyesült Államok

Kronológia: 1956. október 23., 1956. november 4., 1958 (Nagy Imre kivégzése), 1963 (részleges amnesztia).

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára)

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Dolgozók Pártja (MDP), népköztársaság, internálás, ÁVH, besúgó hálózat, egypártrendszer, pártállam, reakciós, koncepciós perek, MEFESZ, intervenció.

Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál.

Az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei: 1945, 1956. október 23., 1956. november 4.

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázaltos összefoglalása:

- Órát megelőzően a videó megtekintése
- Órai ellenőrzés (játékos kvíz), csoportos és frontális feladatvégzés
- Összegző vita, házi feladat

A tananyagegységet **szóbeli értékelés** zárja az órai munka alapján. A videó megtekintését ellenőrző **kvízfeladat** ellenőrzését zárhatja **írásos értékelés**. **A házi feladat szintén értékelhető.**

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. Az óra előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően: A tanulók tekintsék meg a Gödör Attilával készült interjút, és oldják meg a következő feladatokat!

1. Az alábbiakban 1956 Budapestjének ismert helyszínei láthatók. Találd ki a leírás alapján, hogyan hívhatták ezeket a köztereket 1956 őszén! Mi a mai nevük?

- A névadó egy orosz-szovjet futurista költő, drámaíró, akinek munkásságát Sztálin is nagyra tartotta.
- A név egy olyan tevékenységre utal, amelyet a szocialista Magyarországon a munka ünnepén végeztek.
- A tér eredeti nevében egy államforma található.
- A névadó dolgozta ki a kommunizmus ideológiáját, és próbálta meg a gyakorlatban is megvalósítani egy új állam, a Szovjetunió létrehozásával.
- A névadó kiemelkedő szovjet marsall volt, aki Bulgária és Jugoszlávia felszabadításában játszott fontos szerepet, de részt vett Budapest ostromában is.
- Ezt a körutat a második világháború utáni Magyarország helyzetét alapvetően meghatározó szovjet politikusról nevezték el. 1956 októberében, majd 1957-ben is új nevet kapott.
- A főváros egyik legfontosabb közlekedési csomópontját jelentő tér névadója nem volt orosz/szovjet, elméleti munkássága mégis meghatározó volt Lenin számára.
- E nem túl nagy közterület nevében egy családnév rejlik: a család egyik híres tagja Himfy álnéven írt verseket.
- Ezt az utat a Magyarországot felszabadító katonákról nevezték el.
- A tér névadója Szovjetunió nagy ünnepe, az októberi szocialista forradalom.

III. Órai munka – az óra menete

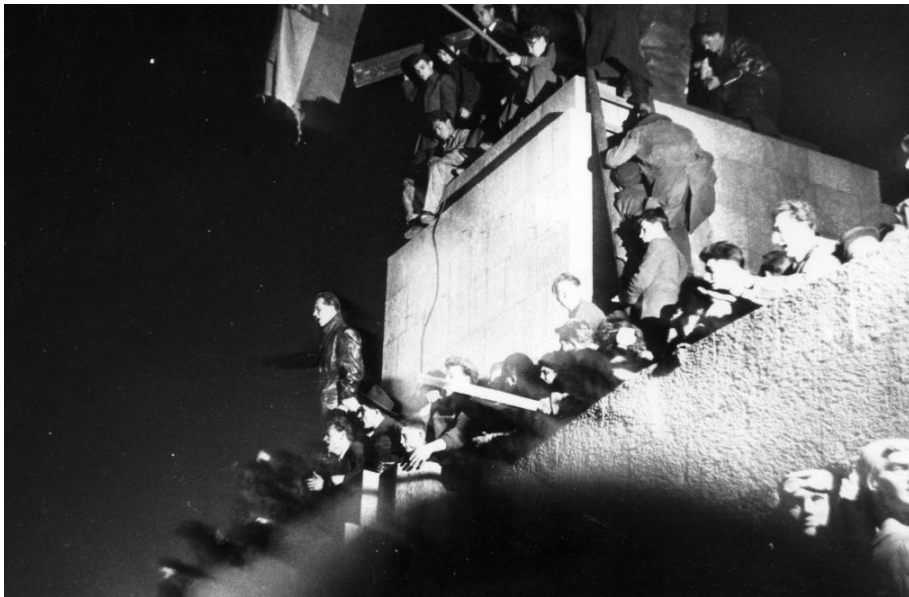
1. A lehetséges kérdések az óra elején + házi feladat ellenőrzése

- a. Hány éves volt az interjúalany a forradalom idején? (12)
- b. Ha összehasonlítjuk az akkori és mostani (12 éves) diákok órarendjét, milyen különbségeket találunk? (orosz nyelv kötelező volt, nem volt hittan)

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

2. Milyen összefüggésben említi az interjúalany az alábbi helyszíneket/eseményeket?

A)



http://www.fortepan.hu/_photo/download/fortepan_46751.jpg

B)



<http://www.fortepan.hu/?view=query&q=Magyar+R%C3%A1di%C3%B3&lang=hu&img=24571>

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

C)



<http://www.nlcafe.hu/foto/20150609/magyar-menekult/>

D)



http://www.fortepan.hu/_photo/download/fortepan_40281.jpg

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

E)



http://www.fortepan.hu/_photo/download/fortepan_39924.jpg

A. Sztálin-szobor ledöntése: látta, hogyan próbálják egy kötéllal ledönteni, majd azt, ahogy darabokra vágják és széthordják.

B. Magyar Rádió épülete a Bródy Sándor utcában: az interjúalany oda is elment, de a lövöldözés idején már nem volt ott.

C. Hegyeshalom: határállomás Ausztria és Magyarország között. Gödör Attila bátyja a határig vonattal ment, majd a szántón átvágva jutott el Ausztriába.

D. Egy pince: Gödör Attila – sok más emberhez hasonlóan – a nagyobb harcok idején a pincékbe húzódott családjával együtt.

E. Köztársaság tér: a Fortepan gyűjteményében számos fénykép található arról, hogyan keresték az állítólagos kazamatákat/föld alatti helyiségeket. (www.fortepan.hu)

3. Jelszavak – értelmezzétek az alábbi jelszavakat, amelyek 1956 októberében hangoztak el Budapest utcáin!

- Lengyelország példát mutat, kövessük a magyar utat!
- Munkás–paraszt gyerekek, együtt megyünk veletek!
- Új vezetést akarunk, Nagy Imrében bizalmunk!
- Nem állunk meg félúton, sztálinizmus pusztuljon!
- Rákosit a Dunába, Nagy Imrét a kormányba!
- Ruszkik haza!

forrás: <http://www.rev.hu/sulinet56/online/szerviz/dokument/jelsz23s.htm>

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

4. Csoportmunka: családi megbeszélés 1956 novemberében – mi legyen az egyetemista fiúval? Gyűjtsetek érveket és ellenérveket a disszidálással kapcsolatban, majd rövid vita után döntsenek. (Ha nincs erre elég idő órán, a szerepeket már előző órán ki lehet adni.) Szerepek:

- az egyetemista fiú, aki gépészmérnöknek tanul a Műegyetemen
- az egyetemista lány, aki szintén a Műegyetemre jár és részt vett a diáktüntetés előkészítésében
- az interjúalany, 12 éves iskolás
- az anya, akinek fivérét 3,5 éves szibériai kényszermunkára vitték el az oroszok
- az apa, akinek aránylag biztos (bár meglehetősen jelentéktelen) állása van az egyik kerületi tanácsnál

IV. Házi feladat

- Az érdeklődő diákok készítsenek prezentációt az 50-es évek köztéri szobrairól. Kiket ábrázoltak ezek az alkotások és mi lett a sorsuk a rendszerváltás után?
- Egy épület története: az EMKE – prezentációkészítés (<http://emkekavehaz.hu/>)
- Válasszák ki az egyik fényképet, és írjanak naplóbejegyzést az egyik szereplő bőrébe bújva.

V. Melléklet: a feladatlap megoldása

1. Az alábbiakban 1956 Budapestjének ismert helyszínei láthatók. Találd ki a leírás alapján, hogyan hívhatták ezeket a köztereket 1956 őszén! Mi a mai nevük?

- A névadó egy orosz-szovjet futurista költő, drámaíró, akinek munkásságát Sztálin is nagyra tartotta. (Majakovszkij utca – Király utca)
- A név egy olyan tevékenységre utal, amelyet a szocialista Magyarországon a munka ünnepén végeztek. (Felvonulási tér – Ötvenhatosok tere)
- A tér eredeti nevében egy államforma található. (Köztársaság tér – II. János Pál pápa tér)
- A névadó dolgozta ki a kommunizmus ideológiáját, és próbálta meg a gyakorlatban is megvalósítani egy új állam, a Szovjetunió létrehozásával. (Lenin körút – Teréz (és Erzsébet) körút)
- A névadó kiemelkedő szovjet marsall volt, aki Bulgária és Jugoszlávia felszabadításában játszott fontos szerepet, de részt vett Budapest ostromában is. (Tolbuhin körút – Vámház körút)
- Ezt a körutat a második világháború utáni Magyarország helyzetét alapvetően meghatározó szovjet politikusról nevezték el. 1956 októberében, majd 1957-ben is új nevet kapott. (Sztálin út – Magyar Ifjúság útja – Népköztársaság útja – Andrássy út)
- A főváros egyik legfontosabb közlekedési csomópontját jelentő tér névadója nem volt orosz/szovjet, elméleti munkássága mégis meghatározó volt Lenin számára. (Marx tér – Nyugati tér)
- E nem túl nagy közterület nevében egy családnév rejlik: a család egyik híres tagja Himfy álnéven írt verseket. (Kisfaludy köz – Corvin köz)

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

- Ezt az utat a Magyarországot felszabadító katonákról nevezték el. (Vörös Hadsereg útja – Üllői út)
- A tér névadója Szovjetunió nagy ünnepe, az októberi szocialista forradalom. (November 7. tér – Oktogon)